

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemati velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemati velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskani se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izven nedej in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 127.

V Ljubljani, v torek 5. junija 1888.

Letnik XVI.

Iz državnega zbora.

Z Dunaja, 4. junija.

Špiritni davek.

Danes je že šesta seja, v kateri se poslaniška zbornica peča s špiritnim davkom, pa jih bo potrebovala še nekaj, predno dovrši ta zakon. Odveč bi bilo omenjati posameznih paragrafov ali govornikov, ki so bili danes na vrsti, pač pa ne smem zamolčati, da se je pri §. 12, ki županom naklada dolžnost gospodskam pri izvrševanju tega davka pomagati, oglasil tudi poslanec Pfeifer ter predlagal dostavek, naj se županom za njih trud dovoljuje primerna odškodnina iz državne blagajnice in naj se izpustite besedi, da morajo župani gospodskam ustrezati nemudoma in neprenehoma. Ti njegovi predlogi sicer niso obveljali, pač pa je bila sprejeta neka resolucija mladočeskega poslanca dr. Herolda, ki vladi priporoča, naj zbornici predloži načrt zakona, ki županom priznava odškodnino za vsa dela sploh, ki jih vladi na korist opravljajo.

Ko so bili bolj kočljivi paragrafi rešeni, šla je razprava še precej urno izpod rok in je upati, da bo ta zakon danes dovršen, ko bi bilo tudi treba zvečer zborovati do dveh čez polnoč. Poslanec Pfeifer bo danes še enkrat govoril in vladi priporočal nekoliko več ozira na manjše posestnike, ki iz domačih pridelkov prekuhujejo žganje.

Jutri pride na vrsto drugi zakon o špiritnem davku, ki bo zbudil tem živahnejšo razpravo, ker sta si v tej zadevi tudi češki in poljski klub nasprotna; vendar je čuti, da se je doseglo porazumljenje.

Ko bo špiritni davek dovršen, pride na vrsto konverzija kranjskih zemljišnih obveznic in še nekaj manjših reči, katere želé posamezni klubi. Zadnja seja utegne biti v četrtek, ali morebiti še v sredo, gospodska zbornica pa bo menda zborovala še prihodnji teden.

Konvertovanje kranjskega zemljiščno-odveznega dolga.

Kranjski deželni zbor je s sklepom dné 15. jan. 1887 naročil deželnemu odboru, da temeljito razjasni pravno stališče, naglašajo gospodarsko bēdo dežele kranjske ter na podlagi tega poročila prosi c. kr. vlado, da se predružači dogovor z deželo kranjsko z dné 29. aprila leta 1876. (zakon od 8. maja 1876, drž. zak. št. 72) gledé konečnega vravnjanja minima priklade na neposredne davke za zemljiščno-odvezni zaklad. Deželni odbor je izvršil ta sklep kranjskega deželnega zbora ter v svojem poročilu do c. kr. vlade dné 4. marca 1887 povdarjal najprvo pravno stališče, da se namreč po onem dogovoru dežela ni zavezala plačevati po številki določenega zneska, marveč le po razmeri vsakokratne davčne podlage premenljivo svoto.

Od l. 1881. pa so se popolnoma premenile priklade davkoplačevalcev za zemljiščno-odvezni zaklad. Priklade so se namreč naložile na vso predpisano svoto neposrednih davkov, zemljišni davek pa se je znižal, in tako je prišlo, da plačevalci zemljišnega davka kot pravi vdeleženci plačujejo le po 44% za ta zaklad, drugi pa po 56% za potrebnico zemljiščno-odveznega zaklada. Dalje je deželni odbor povdarjal vedno naraščanje priklad, ki so potrebne za zboljšanje gospodarskih razmer. Tako bo treba v najbližji bodočnosti zgraditi hudo urnike po nekaterih krajih Gorenjskega, odpraviti povodnji po dolinah Notranjskega in popolnoma osušiti ljubljansko barje.

Deželni zbor pa je pretresal tudi vprašanje, kako bi se zemljiščno-odvezni dolg, ki se sedaj obrestuje s 5%, konvertoval v posojilo z manjšimi obrestmi, in bi se tako znižala tudi priklada na neposredne davke za zemljiščno-odvezni zaklad. Po sklepu dné 18. januarja 1887 je deželni zbor naročil deželnemu odboru,

1. da preišče, kako bi se dale znižati letne priklade na neposredni davek v pokritje letnega doneska k zemljiščno-odveznemu zakladu;

2. da pretehta, ali se to ne dá doseči s konvertovanjem 5odstotnega zemljiščno-odveznega dolga

v nižje obrestljivo posojilo, vračljivo daljšo vrsto let, kakor je v pogodbi 29. aprila 1876;

3. da stopi v tem oziru v razgovor s c. kr. vlado in finančnimi zavodi ter poizvedava, kako bi se najvspešneje za deželo kranjsko izvršiti dalo konvertovanje.

Deželni odbor je pričel obširne obravnave; v tem vprašanju mu je bila merodajna razprava deželnega poslanca g. dr. A. Mosche-ta: „Kranjski zemljiščno-odvezni dolg“. V tej razpravi je gosp. dr. Mosche imenoval kranjsko hranilnico kot tisti denarni zavod, ki bi najprimerneje mogel izvršiti konvertovanje 5odstotnega zemljiščno-odveznega dolga, ki je pričetkom leta 1887. znašal 4,362.340 gld., v deželni dolg po 4% s popolno amortizacijo do l. 1915. Kranjska hranilnica pa se je izrazila, da so take transakcije po njenem statutu izključene iz njenega področja.

Nato je bilo treba izdelati na drug način za deželo primeren načrt konvertovanja. Deželni odbor je bil mnenja, da po vzgledu Gorenje Avstrije stopi v dogovor z dunajskim denarnim zavodom, kateremu je deželni odbor Gorenje Avstrije izročil izvršitev navedenega konvertovanja, in s tukajšnjimi večaki in deželnimi poslanci temeljito pretresava način takega konvertovanja.

Gorenja Avstrija je v ugodnejših gospodarskih razmerah nego Kranjska, in vendar se ji je z državnim zakonom z dné 14. maja 1887 dovolil ugodnejši način konvertovanja; zato je deželni odbor kranjski smel upati, da bo c. kr. vlada toliko radovoljneje ustregla kranjski deželi. In to se je te dni zgodilo.

Deželni odbor je namreč dné 5. julija 1887 predložil visokemu c. kr. finančnemu ministerstvu poročilo s prošnjo, naj bi blagovoljno sprejelo načelo kupčijskega obračuna za obestranske terjatve med državo in deželo z dnem 1. januarja 1888 in pri visokem državnem zboru zagovarjalo premembo pogodbe z dné 29. aprila 1876.

Dné 30. novembra 1887 je došel odgovor vis. c. kr. finančnega ministerstva s pozivom, da mora deželni zbor obračunati terjatve med deželo in državo.

Finančni odsek deželnega zbora je takoj pre-

LISTEK.

Le pošteno!

Slika iz življenja. Češki spisal Al. Dostál, prevel H. H.—e.

IX.

Pretekli ste dve leti. V Janovu je tako, kakor je bilo preje. Nekateri so umrli, nekateri so se narodili, nekateri so se veselili, drugi plakali, vekali. Táko je življenje!

Pri Bartoševih so prihranili nekaj, otroci so vzrastli, napredovali v šoli, in Marija — stari škratek. Samo takrat se je razžalostila, ko je dobila pismo. Pa čas celi rane.

Karla je vzrastla v razvito dekle z rudečimi lici, pa ni zgubila otožnosti z visokega čela. Sploh pa izraz tajne žalosti, resni obraz sta se prilegala izvrstno Karli. Kolikokrat je že zapela „Se srdcem divno hráť“, koliko svatov so odpravili stariši, koliko ženinov! Kakor bi bila pristava lastnina mlaticevih, kakor bi imela Karla gosposka polja za-

pisana v knjigah za doto! A deklica je vse odpravljala.

Mati bi se bila rada postavila z balo, oče z doto; marsikateri mladenič, marsikatera kmetija je jima bila všeč, pa Karla ne in ne. Saj ima dovolj časa, je najraje pri stariših ter bo živela še dosti dolgo na tujem.

Urh je študiral na gimnaziji. Stanoval je v samostanu ter hodil v mesto v šolo. Večkrat ga je užalostilo, ko je pomislil, da je samo prisiljen v samostanu, da bi se lahko izšolal in potem —? Bo šel morda v semenišče. V samostanu ni hotel več ostati — za nobeden denar ne. Pridno je študiral, nobenega ni iskal, za tovarišijo in zabavo ni maral. Predstojniki so bili z njim jako zadovoljni. Drugi tovariši Urhovi se niso tajili s svojimi nameni. Takoj ko dovrše šole, po maturi, dadó za zmiraj samostanu slovó. In rešitucija? Nagrada za hrano, stanovanje, šolsko plačo, preskrbljenje, obleko, postrežbo? Tovariši so se smejali Urhu, ko jim je stavil to vprašanje.

Najhuje je bilo, ko so imeli dijaki izlet. Takrat so čutili mladi frančiškani najbolj svoj zapor, svoje

zaprtje. Eden je blodil ta dan po hodniku ter se spominjal na dōbo, ko je še sam se veselil. Oh, kako je bilo takrat?! Samo veselje, radost, kratkočasje. O počitnicah so postavili gledišče in so igrali. Drugi se je vsedel v hosto na vrtu, našgal si pipo in gledal dim. Kadivčeva fantazija je videla v tem dimu znane obraze, kateri so se prikazali samo enkrat v njegovem življenji in vendar zapustili tako močne spomine.

In Urh? Vsedel se je v svojo sobico in se učil. Tako se je vsaj zdelo. Skozi odprto okno je donela godba iz bližnje dvorane. Tam je veselje, tukaj tiho, otožnost in tesna misel. Tam so se vrtili, godba je lepo svirala, dvorana polna sveč, vencev, podob, zreal, obrazi so se smejali; tu pa je vabil zvon k molitvi. Kakor ne bi sedeli v izrezljanih klopih ljudje iz kosti in mesa, z glasom v grlu, a samo mutaste sence. Učitelj novincev je moral moliti skoro sam. Ni rekel ničesa, ker je dobro znal, odkod je ta osupnenost v tako veselih mladenčih. Morebiti se je spomnil tudi na svoja mlada leta.

Danes so se zdele sobe vsakemu bolj ozke, zapuščenost in zaprtje večje, neznosnejše. Urh je

tresal načrt konvertovanja, in v petnajsti seji dne 19. januarja t. l. je dr. Mosche poročal o predlogih finančnega odseka, katere je deželni zbor brez razprave soglasno potrdil. Ti predlogi se glasé:

„1. Zemljiško-odvezni dolg vojvodine Kranjske, obstoječ iz še nerešenih obligacij vračunši premije v znesku 3.966.508 gld. 35 kr., ki se je izračunil za dan 1. januarja 1888, preosnuje se v nov, davka prost deželen dolg brez državnega jamstva v najvišjem znesku 4.000.000 gld., za došttevno ceno po ne manj nego 94 gld. 90 kr. za 100 gld., koji je obrestovati po 4% poluletno za nazaj in poravnati v 40 letih od dne 1. julija 1888.

2. Razpisati je v namen posojilnega najetja na zelo kratko dōbo konkurenca med najodličnejšimi tuzemskimi denarnimi zavodi z naznanilom, da hoče vojvodinja Kranjska poravnati svoj zemljiško-odvezni dolg v smislu točke 1. in zaradi tega najeti deželno posojilo do najvišjega zneska 4.000.000 gld. potom izdaje novih obligacij, sposobnih za pupilarnovarno nalaganje, ali tudi potom zaveze z dolžnim pismom.

3. Visoko vlado je čim preje prositi, da z državnim zakonom oprosti pristojbin in kolekov listine, ki se bodo napravile povodom tega novega deželnega dolga, posebno poravnava pisma, ter dovoli obrestim oprostitev dohodnine, kakor tudi, da proglasi eventualne nove obveznice sposobnimi k plodonosnemu nalaganju glavne cerkvā, občin, korporacij, ustanov, fidejkomisov in družih zavodov, koji so pod javnim nadzorstvom, in da se smejo porabiti za službene in trgovinske varščine.

4. Pri visoki vladi je dalje kolikor mogoče hitro storiti potrebne korake, da se z državnim zakonom predružači pogodba z dne 29. aprila 1876, drž. zak. št. 72, takó, da se poravnajo tirjatve države nasproti deželi, in narobe tirjatve dežele nasproti državi v smislu te pogodbe pro 1. dan julija 1888 na podlagi 5% poračunanja, ter jo naprositi, da sprejme za podlago obračunjenja primanjkljaje zemljiško-odveznega zaklada, koje je izkazal deželni odbor za leta 1888 do 1895 v svojem poročilu c. kr. finančnemu ministerstvu z dne 5. julija 1887 št. 4324.

5. Izvršitev teh sklepov se naroča deželnemu odboru, koji se s tem izrečno pooblaščuje, da v okvirji zgoraj navedenih vodil izvrši predružačenje pogodbe z dne 29. aprila 1876, drž. zak. št. 72, kakor tudi s kakim kreditnim zavodom sklene in najame novo posojilo s pridržkom, da bo pritrtil temu deželni zbor.

V ta namen mora deželni odbor takoj stopiti v neposredni dogovor z vlado in z denarnimi zavodi potom delegacije, pooblaščene od deželnega odbora in obstoječe iz enega deželnega odbornika in deželnih poslancev, gospodov Karola Luckmanna in dr. Alfonza Mosché-ta, in za slučaj, ko bi zadržani bili, iz njih namestnikov, izvoljenih po deželnem odboru.“ (Dalje prih.)

Govor poslanca dr. Ferjančiča v državnem zboru dne 23. maja 1888.

(Dalje.)

Takrat sem se pritožil, da v onih slučajih, ki prvi sodnik razsodi slovenski, drugi sodnik razsodi

sedel vedno pri oknu; luči ni smel nažgati po večerni molitvi in spati ni mogel. Odprl je okno; godba se je slišala v tihi sobi. Postave na stenah kakor bi se gibale, kakor bi se hudoval frančiškan še bolj nad mladeničem, groznejše mu pretel in levico višje k nebu dvigal.

Mladi menih je vzel citre v roke. Naučil se je igrati od tovariša, ter jih od njega kupil. Zdaj so mu bile največja tolažba. Kedar je bil najbolj žalosten, kedar se je spominjal najbolj preteklih dni, zapel je kako pesem in svoje petje spremljal na citrah.

Bila je mirna noč. Še veterček ni šumel z listjem, le iz dvorane je donela godba. Urh je odložil citre. V misli so mu bile besede na hodniku pri vratih zapisane: „V tihoti in v upanji bo vaša moč.“

Čez nekaj časa je segel zopet po citrah. Predstojniki stanujejo v drugem oddelku, utišal bo malo glas, pa bo. Sploh, lahko igra tudi kdo v sosednih hišah? Skušnjava je močna. Segel je v strune in v tihi sobici so zadoneli akordi. Frančiškan na steni, zdi se, da preti s celo roko. Urhova misel je letela dalje in dalje, dokler se ni ustavila v topolovem

nemški in nemško razsodbo odpošlje sodišču prve stopinje z nalogom, da jo izdā v obeh jezikih.

Rekel sem, da to nasprotuje sodnijskim instrukcijam, kar je tudi res; dalje je tako postopanje kazni dotičnemu prvemu sodniku, ki je slovenski razsodil, ker sedaj mora imeti trud še s prevodom razsodbe druge instance. (Čujte! na desnici.) Upam, da se bo v kratkem časi odpravila ta neprilika. (Dobro! na desnici.) Če se je posrečilo odpraviti enako postopanje s češčino in poljščino pri najvišjem sodišči, bode to mogoče tudi pri dveh nadsodiščih gledé slovenščine.

Kakor sem rekel, porabijo vse prilžnosti in povode, da pokažejo, kako malo so naklonjeni na najvišjem mestu našemu jeziku, ki ga tako ljubimo kakor Vi svojega. (Dobro! na desnici.)

Ne morem molčati o neki napitnici Nj. ekselencija gospoda predsednika nadsodišču v Gradci. (Čujte! Čujte! na desnici.) Govoril ne bom o vsej napitnici, omeniti hočem le nekatera mesta.

Nj. ekselencija misli v napitnici pri slavnosti pravoslavnega društva v Gradci — mislim v marci t. l. — „da ni mogoče več jezikov rabiti v uradu“. (Čujte! Čujte! na desnici.) Torej vidite, gospoda moja, da Nj. ekselencija hoče nemški državni jezik v veliko večjem obsegu, kakor to navadno zahtevajo.

Nj. ekselencija hoče, da bi se nemščina rabila kot izključni uradni jezik v notranjem in vnanjem uradnem poslovanji, kaj takega nam ne vsiljuje niti častita nasprotna stranka. Nj. ekselencija misli dalje, ko bi se vsi jeziki proglasili sposobni za sodišča in dvor — kar je, per parenthesis, že cesar Josip priznal v svojem sodnem redu pred 107 leti — bi se bistvo žrtvovalo obliki. Mnogojezičnost pri sodiščih morala bi navduševati naraščaj, da bi se izobraževal za dobre jezikoznance, ne pa za dobre juriste.

Gospoda moja! Ostrina te napitnice je razvrstitev sodnikov v jezikoznance in juriste.

Ni mi treba opomniti, da jezikoznanci smo mi, ki se potegujemo za slovenščino v uradu, in juristi so oni, ki tega ne storé.

Tudi mi ni treba opomniti — to se jasno vidi iz napitnice — da imajo jezikoznanci manjšo veljavo od juristov.

Resnico te trditve hočem pokazati na dveh slučajih, ki sta se nedavno prigodila pri okrožnem sodišči v Celji. (Čujte! na desnici.) V nekem kazenskem slučaju je bila zaslišana priča, in zapisnik se je zapisal nemški. Ta priča je pri glavni obravnavi povedala bistveno drugače, kakor je bilo v zapisniku prve preiskave, in sicer v bistvu toliko drugače, da je bil državni pravdnik primoran nasvetovati, da se prične preiskava zaradi krivega pričevanja.

Ta nasvêt ni obveljal in sicer zato ne, ker nemški zapisnik o slovenski izpovedbi ni popolno zagotovilo resničnosti in ni popolnoma zanesljiv. (Prav res! na desnici.)

Zapisnik se ni prebral priči in se ni mogel prebrati, ker ni znala nemški.

Drugi slučaj! Spisal se je pri zaslišanji slovenske priče slovenski zapisnik. Ta priča je zopet pri glavni obravnavi drugače povedala kakor pri prvi preiskavi, in državni pravdnik je zopet stavil predlog, da se prične preiskava zaradi krivega pričanja.

drevoredu, v Janovu. Za akordi se je slišalo tudi petje. Sè začetka je pel tiho, potem pa je začel z močnim glasom:

„Mnohý si nevšímá,
když srdce bouřívá;
ten má je zorela,
neb žádně docela,
pak když se stáším k hrobu sklání,
tu na něj lehne tíž,
tu má se srdcem kříž,
pak to klepání je potrestání.“

Na vrtu se je sprehajal menih v plašč zavít. Ko je slišal glas citer in petje, postavil se je k drevesu v senco, da bi ga nihče ne videl, ter pazno poslušal, odkod doni glas. Pogledal je gori na vrsto oken; koj je zvedel, kar je hotel zvedeti. Urhovo okno je bilo odprto. Učitelj novincev ni šel gori, ni narekoval posta, zapora, pomislil si je le: „Mladost, radost.“

Zavil se je v plašč in šel dalje po vrtu, da ne bi motil nočnega pevca. Veter je zapihal in si od njegovih ust odnesel: „pak to klepání je potrestání.“

Ta predlog je obveljal in sicer zato, ker je slovenski zapisnik o slovenski izpovedbi zagotovilo resničnosti. (Prav res! na desnici.) Gospoda moja! tū je bil jezikoznanec oni, ki slovenski zapisuje, in jurist oni, ki nemški zapisuje. (Veselost na desnici.) Vprašam sedaj, kdo je bolje storil, jezikoznanec ali jurist? (Dobro! Dobro! na desnici.) Neveljavnost te trditve, gospoda moja, bi lahko dokazal še na mnogih drugih slučajih. Ali kdo bo še danes resno trdil, da je pravilneje, v drugem jeziku zapisavati izpovedbe, ali je pravilneje, v drugem jeziku izreči razsodbo, kakor se je iskala?

Toda, gospoda moja, tū se ne gré le za resnično trditev, ta trditev je posebnega pomena. Nj. ekselencija gospod predsednik graškemu nadsodišču je to trditev izgovoril med juristi svojega okrožja, kjer se slovenski narod bojuje za pravico svojega jezika v uradu. (Dobro! Dobro! na desnici.)

Svojo napitnico je govoril skozi okno (Tako je! na desnici.); ta napitnica imela je šolo (Pritrjevanje na desnici.) in gospod poslanec, ki je včeraj govoril, je to dokazal. Skrbeli so, da so po besedi objavili to napitnico. (Tako je! na desnici.) To so stvari, ki dajo veljavo tej napačni trditvi. Sedaj veste, kako je s slovenščino pri gospodu predsedniku, mi vemo, kako nas jezikoznance ceni Nj. ekselencija.

Do včeraj nisem še slišal, da bi bili Slovenci slabši juristi od Nemcev. Še-le gospod poslanec za mestno skupino celjsko jo je pogodil ter prav razžaljivo govoril o Slovanih, kakor Nj. ekselencija gospod predsednik graškemu nadsodišču.

Da, jezikoznanci niso slabejši, marveč boljši (Tako je! na desnici.), in ravno za jeden jezik so boljši, in če je tudi zaničevani slovenski, ki pa je toliko več vreden, ker se rabi v poklicu. (Pritrjevanje na desnici.)

Tū imam ugodno priliko, da na to razvrstitev jezikoznancev in juristov preidem za včerajšnjim gospodom predgovornikom na polje imenovanj v pravosodstvu. (Čujte! na desnici.)

Jaz mislim, če izraža Nj. ekselencija take nazore zunaj urada, gotovo kaže enake nazore v uradu.

Lahko se primeri, da jezikoznanci in juristi prosijo za službo. Jasno je, da je po nazorih gosp. predsednika nadsodišču jurist pred jezikoznancem; jurist ima prednost pred jezikoznancem. To se more razvideti tudi pri kvalifikaciji.

Ako pa na drugem mestu — na čast ministerstvu moram reči, da se to pri njem ne zgodi — ne veljajo ta načela, če na tem mestu poleg druge zmožnosti zahtevajo tudi znanje jezika, ki je potrebno, če se mora pravosodje pravilno vršiti, če na najvišjem pravosodnem mestu drugače cenijo, potem je naravno, da se imenovanja ne strinjajo s predlaganji, in to se je najbrž zgodilo v onih slučajih, o katerih je včeraj govoril gospod predgovornik.

Gospoda moja, toliko sploh o imenovanjih.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. junija.

Notranje dežele.

Apostolski nuncij *nadžkof Galimberti* je včeraj odpotoval v Solnograd, kjer bo ostal čez poletje.

Staročeški krogi pravijo, da bo *dr. Rieger* v slučaj, ko bi bil imenovan tajnim svētnikom, prepuštil vodstvo stranke Clamu ali pa Zeithammerju. Dr. Rieger bo prosil ob enem tudi, da se pobaroni, ker ima do tega že davno pravico na podlagi podeljenega mu reda.

„Prager Abendblatt“ je izvedel, da bo obsezel nagovor cesarjev povodom, ko bo sprejel dne 10. t. m. *delegate* v Budimu, tudi odstavek o zunanjem položaji.

Tiszova izjava gledé *pariške razstave* je jako razburila duhove v ogerskem državnem zboru. Francoski veleposlanik je naravnost prašal Kalnokya, ali obžaluje dunajsko ministerstvo le vtis, koji je napravil Tiszov izrek v Franciji, ali pa izjave Tiszove, ki so razžalile Francijo. Kalnoky je odgovoril, da obžaluje vse, kar bi moglo škodovati francosko-avstrijskim odnosajem.

Irredentovsko društvo „Pro patria“ je prosilo ministerstvo, naj se mu dovoli prememba pravil, po koji bi društvo smelo ustanoviti podružnice v Italiji, da od tam dobi zadostno denarno podporo. Ministerstvo je odbilo to prošnjo ter prepovedalo ob enem društvu, da ne sme ustanovljati lastnih „pro-patria kužnic.“

Vnanje države.

Srbski vladni krogi hoteli so utemeljiti potrebo, da se je poklical na vladno krmilo Kristić, a ker pravega vzroka za to niso mogli najti v deželi, morala jim je pomagati — Črnagora. „Pol. Corr.“ je izvedela iz Cetinja, da je 2000 Črnogorcev nameravalo planiti v Srbijo; da bi se pozornost odvrnila od glavne poteze, priredili so vstajniki malo rabuko v Ercegovini. Del Črnogorcev je došel že čez Novi Bazar in Novi Varoš do srbske meje — tu pa je postal Kristić ministerski predsednik in 2000 Črnogorcev je izgubilo pogum, ostali so razbojniki doma, boječ se Kristićeve previdnosti in odločnosti. — Belgrajski možje so v resnici prebrisani.

Bolgarski princ Ferdinand je poslal začasnemu ministru notranjih zadev, Živkovu, pismo, v kojem se zahvaljuje prebivalstvu za mnogobrojne povodom imendana došle mu čestitke. — Poznejša poročila o Koburžanovem potovanju glasé se vse drugače od prvotnih. V Šumli pripetilo se je nekaj princu, kar mu je moralo popolnoma odpreti oči. Meščanje so mu izročili adresi, v koji so se pri-tožili o samovolji in silovitosti sedanje vlade. Zahtevali so, naj se nadomesté sedajni ministri z možaki, kojim bo prostost dežele sveta, naj se razpusti nepostavno sobranje in razpišejo nove volitve. Stambulov je, kakor znano, nemudoma zapustil svojega gospoda v Šumli ter odpotoval „v družinskih“ zadevah v Tirnovo. Po tem dogodku so ga seveda v Šumli tla preveč pekla.

O zdravji **nemškega** cesarja nasprotujejo si naravnost vesti. Neka brzobjavka v „Agr. Tagbl.“ zatrjuje, da se bolnik jako slabo počuti. Minulo ga je posebno vsako veselje do dela. — Ministerski svet pod predsedstvom Bismarckovim se je pečal z odstopom ministra Puttkamerja. Kancler se je mnogo trudil, da bi preprečil to ministersko krizo ter je menda toliko dosegel, da se je vsaj za nekaj časa polegla. — V Strassburgu izhajajoča „Landeszeitung“ naznanja, da se je dovolila olajšava gledé potnih listov za iztočni ekspresni vlak. Onim potnikom, ki imajo vozne liste od Pariza vsaj do Monakovega in nikjer potoma ne izstopijo, treba ni potnih listov.

Desničarji **francoskega** senata imeli so minoli četrtek sejo, da bi se posvetovali, kakó postopati v ožigled delovanja zbornične desnice. Konečno so sklenili, da se ne pridružijo gibanju, kojemu smoter je presoja ustave. — Zbornična desnica bo ustanovila velik odbor, v kojem bodo zastopane vse desničarske stranke, da tem gotoveje doseže, kar je sklenila v glavnem zborovanju dne 25. maja. Republikanski listi se hudejejo nad temi poslanci, kajti složnost zbornične desnice jim je trn v peti, ter jim podtikajo celó državi nevarne nakane, kar sklepajo iz okoliščine, da se jim niso pridružili konservativci senata.

Španski republikanski poslanci nameravajo zahtevati kredit v znesku enega milijona, da bi se s tem denarjem omogočila španskim velikim obrtnikom vdeležba pariške razstave. Vlada se je neki izjavila, da je pripravljena v ta namen dati 250.000 frankov.

Grška vlada preklicuje vest, da je prosila Anglijo, naj posreduje mej njo in Turčijo v zadevi monastirskega konzula. Grška hoče v vseh vprašanjih neposredno obravnavati s Turčijo.

Švicarski zvezni svet bo zahteval od zveznega zbora potrebne kredite, da se že v kratkem prično utrjevanja na severni strani St. Gottharda.

Iz **Masave** se poroča predvčeršnjim: Ras Alula je ukazal, da se zgradi več kolib v Aznefasu, kjer bo ostal čez poletje.

Izvirni dopisi.

Iz **ljutomerskih goric**, 3. junija. (Gospodarske stvari.) Kakor se višji politikarji bavijo z vojsko in šolo, ne da bi ji mogli prebaviti, tako se godi nam gospodarjem z našim gospodarstvom. Delamo in trudimo se, pa le ne moremo naprej, ker raznovrstne neugodne razmere toliko uplivajo, da nikakor ne moremo do ugodnega vspeha priti. Ako nam Bog blagoslovi polja in vinograde, nimajo pridelki nobene cene, ako pa nič ne pridelamo, smo itak siromaki. Poleg tega pa nepoklicani barantači pačijo vsakovrstne pridelke ter poštenim pridelovalcem ne le kupčijo motijo, ampak sami pošteno blago za slepo ceno pokupujejo, potem pa ga popačijo in pod izvirnim imenom prodajajo. Tako se godi zlasti našemu ljutomerskemu vinu. Čiste, nepopačene ljutomerske kapljice že skoro ni mogoče dobiti, in kar vinski trgovci pod imenom ljutomerskega vina prodajajo, je večidel medjimursko in ogersko vino malo z ljutomerskim zabeljeno. Vsakdo lahko izprevidi, da to ljutomerskemu vinu kvari dobro ime in ceno ter odganja poštene kupce iz našega okraja, gospodarjem pa dela veliko škodo.

Postave zoper tako početje ni, politična gosposka tega ne more zabraniti, poljedelski in kupčijski minister pa menda tudi ne bi mogla nič storiti, ko

bi ravno hotela. Saj se še tistim nič ne zgodi, ki narejeno vino za pravo prodajajo, dasiravno je to po postavi prepovedano. V nekaterih štajerskih nemških listih se je čitalo nedavno naslednje „poslano“: „Po naročilu vodstva nekih fužin na Gorenjem Štajerskem se je od vinotrčev gg. Pollaka in Wechslerja v Gradu nekaj vina poslalo kapucinskemu samostanu v Irdning. Ker je vino preočitna znamenja popačenosti kazalo, poslali so ga nekaj v Klosterneuburg, naj bi ga kemično preiskali. Pri uradni preiskavi se je pokazalo, da je to vino imelo v litru 93% vode, 5,5% vinskega cveta, 3,3 grame glicerina in 0,02746 gramov žvepljene kisline.“ Tako narejeno vino se valed postave ne bi smelo prodajati kot pravo vino, sicer bi morali trgovca kaznovati. Ali se je to zgodilo, nam ni znano.

Naše skromne misli so, da bi se za kmečke zadeve, kakor so zgoraj popisane, nekdo moral začeti brigati, drugače bode že itak na slabih nogah stoječi kmečki stan celo onemogel.

Letošnji pridelki utegnejo biti srednje vrste. Pšenica, rž in ječmen kažejo lepo, kder jim zima ni škodovala, travniki so slabši od lani, ker je za nje bilo do zdaj premalo dežja, vinogradi pa so precej pozeblji, nekaj pa so slabi še od lanske uime; sadja bode jako malo, ker je veter cvetje posmodil. Sicer je „pa“ še zdaj vse v božjih rokah!

Iz **Zg. Tuhinja pri Kamniku**. Slavnost, katero je priredil tukajšnji šolski svet dné 27. maja t. l. v spomin 40letnice vladanja presvetlega cesarja, vršila se je jako lepo. Vreme bilo je dokaj ugodno, in ljudstva se je zbralo toliko število, kolikor še nikedar poprej. — Prišlo je tudi mnogo odlične gospóde iz Kamnika, kakor tudi trije zastopniki slavne požarne brambe, (kamniško) društvo „Čitalnica“ s svojo zastavo ter pevsko društvo „Lira“, katero je s svojim krasnim, milodonečim petjem očaralo naše občane. Marsikateremu doné še sedaj po užesih lepo ubrani akordi divnih pesni, koje je imenovano društvo prepevalo. Dan, kateri nam je prinesel toliko zabave in veselja, ostal nam bode še dolgo v spominu.

V dolžnost si torej šteje krajni šolski svet, da na tem mestu vsem došlim gostom in društvom izraža svojo najtoplejšo zahvalo za njihov pohod, s katerim so slavnost naše občine gmotno povišali.

Dnevne novice.

(Gospod grof Thurn), deželni glavar kranjski, ne pojde, kakor zvedamo iz zanesljivega vira, v Karlove vare, ampak misli še ostati v Radovljici, na svojem domovanju. Govorilo se je sicer o tem, da grof Thurn pojde na Češko, ali on je za sedaj sam opustil to misel.

(Nova zastava bralnega društva v Kranji) razvila se je zadnjo nedeljo jako slovesno. Obširnejše poročilo v prihodnji številki.

(Stritarjevih zbranih spisov) izšel je 46. snopič, nadaljujoč „Pogovore“.

(Kreditno društvo kranjske hranilnice) imelo bo v petek dne 8. t. m. ob 4. uri popoldne v dvorani hranilnični XIII. letni občni zbor. Dnevni red: Poročilo odboro vo o poslovanji v minolem letu; poročilo pregledovalnega odseka o računskem zaključku za leto 1887; volitev štirih odbornikov, ki po pravilih letos izstopijo, pa se smejo zopet voliti. Ti gospodje so: R. Andretto, Mat. Brenc, J. Frisch in Ivan Perdan. Dalje volitev treh pregledalcev za leto 1888 in slučajni nasvèti.

(Umrl) je v soboto na Igu nadučitelj gosp. Ušeničnik. Včeraj so se vdeležili pogreba šolska mladina ter mnogo njegovih prijateljev in znancev. Na grobu je govoril g. okrajni glavar Mahkot. Pevci šišenske čitalnice pod vodstvom g. Govekarja zapeli so dve žalostinki.

(Iz Logateca) se poroča: Dne 4. junija ob 6. uri zvečer zbralo se je v tukajšnji gostilni g. Janeza Hladnika na Brodu več odličnjakov logaških, da se pogovoré o ustanovitvi nove posojilnice za okolico logaško. Navzoča sta bila z Vrhniko gg. Jelovšek in Lenarčič. V začasni odbor so voljeni gg.: Margué, Ribnikar in Arko. Posojilnica se ustanovi z omejenim poroštvom.

(Slovenještajerski hmeljarji) sošli so se dné 26. maja v Žaleu, kjer je tajnik štajerske kmetijske družbe, g. Edvard Müller, govoril o hmeljarstvu in njegovih razmerah h kmetiji sploh. Govor izišel bode tiskan. Hmeljarsko društvo je sklenilo korporativno vdeležiti se letošnje krajinske razstave v

Celji in letošnje mednarodne hmeljarske razstave v Fürstenfeldu.

(Toča) usula se je v Gradci včeraj popoldne okoli 1/4. uro. Debela je bila kakor lešniki. Škode posebne ni naredila, ker se je hitro pomešala z dežjem. Mogoče, da je na Malem Štajerji naredila več škode, ker se je nevihta gnala proti jugu.

(Iz Trsta) se nam poroča: Zadnje dni minolega meseca šli so nadzorovat podredjene urade predsednik nadsodišču dr. Defacis, načelnik finančnemu vodstvu Plenker in zastopnik državnega pravdnštva dr. Defacis. — Postajico bo ustanovila državna železnica v Riečanjih in južna železnica na Občini, kar bode za dotični dve vasi jako pripravno.

(C. kr. vojna mornarica) išče izšolanih tehnikov, ki so dovršili strojogradnje in napravili izpite, da vstopijo kot inženérski elevi z letno podporo 600 gld.; dalje dovršenih gimnazijcev z maturo, ki bi po dovršenem sprejemnem izpitu postali aspirantje za pomorske častnike. Adjutum znaša 492 gld. in 200 gld. za obleko. Prošnje do konec avgusta vojnemu ministerstvu.

(Človeško okostje) našli so zazidano in na hrbtu ležeče v hlevnem zidu v neki vasi blizu Gorenje Radgone. Hlev je bil prizidan k hiši posestnika Jožefa Bračarja.

(Povozil) je tržaško-dunajski poštni vlak št. 7 v petek zvečer pri Lipnici na Štajerskem nekega delavca, ki je takoj mrtev obležal.

(Ponesrečil) se je v Starkovi tovarni za usnje v Mariboru strojar Jernej Malavašič. Po dokončanem delu v nedeljo šel se je pred tovarno k Dravi na perilni plov umivat in je padel v vodo. Od tedaj ga ni nihče več videl.

Telegrami.

Dunaj, 5. junija. Zbornica poslancev je imenoma glasovaje v tretjem čitanji potrdila postavo o davku od špirta s 161 proti 130 glasovom.

Dunaj, 5. junija. „Wienerztg.“ objavlja naznanilo, da se smejo konji zopet izvažati v inozemstvo.

Pariz, 4. junija. V zbornici je danes stavil **Bou langer** nujnostni predlog, da se razpusti zbornica in presodi ustava, ter ga utemeljeval mej večkratnimi prestanki s prečitanim govorom. V njem se je skliceval na izjave, ki so se vršile njemu na korist, oestro napadal vlado in parlamentarizem, razlagal potrebo popolnoma predrugečene vlade in naglašal, da je prestrojena in na močno armado opirajoča se Francija najboljšje jamstvo za evropski mir. Po odgovoru ministerskega predsednika **Floqueta**, ki je v bistvu ponovil svoje nedeljske izjave v revizijski komisiji in neusmiljeno ožigosal **Bou langerjeve** prevratne samovladarske namer, zavrгла je zbornica nujnost **Bou langerjevega** predloga s 377 proti 186 glasovom ter sklenila s 335 proti 170 glasovom, da se po celi Franciji javno nabije **Floquetov** govor.

London, 5. junija. Spodnja zbornica je dovolila 2,600.000 šterlingov za utrjevanje pristanišč in premogskih postaj.

VABILO.

Pač malokdaj se je človeško življenje tako mnogolično in naglo razvijalo, kakor dandanes. Tok sedajnosti je tako silen, da vleče vse neobstoječe za seboj; le redki so možje, ki si duševno obzorje ohranijo jasno ter s treznim, mirnim duhom razsojajo časovne spremembe. Breznačelnost in nedoslednost v mišljenji ter negotovost in neznačajnost v delovanji so glavna zla, za katerimi boleha naš vek.

In vendar je človeškemu duhu lastno, da teži po velevitosti in obstojnosti. Saj mu je stvarnik podelil dar razumnosti, ki ga vsposobi iz raznovrstnosti spremenljivih stvari zaključevati enotne, nespremenljive zakone večnih resnic. In prav spoznanje teh zakonov je prvi, neobhoden pogoj stojnosti in značajnosti. Nejasnost in negotovost v načelnih vprašanjih obrodi negotovost v teženji, nedoslednost v delovanji.

Sloenci imamo dovoljno število raznih listov: slovestvo, politika, kmetijstvo se pridno goje, tudi društva in drugih ustanov ne pogršamo. Le nečesa še nimamo: lista, ki bi razna vprašanja, segajoča v življenje, načelno razpravljal, kojega naloga bi bila, prave nazore umstveno utemeljevati ter jim priboriti priznanje sosebno v onih krogih, ki so kakorkoli poklicani, da kaj pripomorejo v prosveto slovenskega naroda.

Da bi tej potrebi za zdaj vsaj nekoliko zadostil, sem sklenil na svetlo dajati periodičen list; s tem bi mu bil ob kratkem načrtan program.

Zatorej pošiljam to vabilo slovenskemu razumnstvu, sosebno pa čestiti duhovščini, prošé, naj se mi blagovoljno pridruži kakor z duševno podporo, tako tudi z obilno naročbo.

List bo izhajal vsake tri mesece po enkrat. Prva številka izide meseca julija. Cena se mu ima določiti po številu naročnikov; vendar ne bo presegala 2 gld., akoprav bo obsegala vsaka številka blizo sto strani; pač pa se bo znala celo znižati, ker ne bomo niti jaz niti sotrudniki iskali pri listu najmanjšega gmotnega dobička.

Slovenski narod je čisto katolišk. Naravni zakon torej zahteva, da se omika in napreduje na podlagi kristijanskih idej. Na to stališče se postavim tudi jaz. Čistost katoliškega spoznavanja in odločnost bodi zastava, na katero prisežemo, pod katero se hočemo bojevati; končna zmaga nam je zagotovljena, ker naša reč je reč tiste cerkve, kateri je Božji Sin obljubil, da je peklenska vrata ne bodo zmogla.

Vše za prvo številko naznanim mej drugim daljšo filozofično-kritično razpravo o idealizmu, s posebnim ozirom na zbirko Stritarjevih del, kakor sploh na novejšo naše slovstvo; dalje pisma o vzgoji, v katerih se ima naše javno šolstvo načelno pojasnovati z vednim sklicevanjem na izkušnje, katerih si je pisatelj sam nabral kot večleten vzgojitelj mladine; tudi se bo koj pričelo s prav zanimivimi versko-političnimi razgovori. Pri tem se ne bo preziral duševni razvoj družih nam slovanskih bratov; v to se mi je vže zagotovila zanimiva razprava o najnovejšem stanju bogoslovnihi ved na Ruskem, posebno pa o nekaterih ugodnih znamenjih, ki obetajo približanje grških razkolnikov katoliškemu zapadu. Ker smo se v poslednjem času Slovenci jeli bratiti s Čehi, se bomo kolikor mogoče v listu ozirali tudi na te severne brate in njihovo slovstvo. Tudi zabavi smo odločili v listu nekoliko prostora, da bo bralec pod érto našel kaj prijetnega razvedrila.

Naročuje se pri podpisanem.

V Gorici, 20. maja 1888.

Dr. Anton Mahnič,
profesor bogoslovja.

Tu jci.

3. junija.

Pri **Matlju**: Schmieger, trgovec, s Češkega. — Götschl, Pollak, Weiner, Obermayer, Nezlanik, trgovci, z Dunaja. — Schulhofer, iz Nemčije. — Oesterreicher, tovarnar, iz Toplice. — Buchreuter, trgovec, z Dunaja.

Pri **Stonu**: Beer, inženir, z Dunaja. — Pulliska, vdova stotnika, s Češkega. — Legat, zasebnik, z Dunaja. — Sehandern, stotnik, s soprogo, z Dunaja. — Ittler, nadporočnik, z Ogerskega. — Vlah, tajnik, iz Prage. — Otto, trgovec, iz Nemčije. — Schön, trgovec, iz Budimpešte. — Czermak pl. Eichenfeld, tajnik, iz Trsta. — Ostersetzer, tovarnar, z Dunaja.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

5. junija.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	79 gl. 20 kr.
Sreberna " 5% " 100 " 16%	80 " 55 "
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 " 70 "
Papirna renta, davka prosta	94 " 25 "
Akcije avstr.-ogerske banke	865 " " "
Kreditne akcije	286 " 90 "
London	126 " 35 "
Srebro	" " " "
Francoski napoleonid.	10 " 01 "
Cesarski cekini	5 " 94 "
Nemške marke	61 " 92 1/2 "

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja	zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
7. u. zjut.	739.1	19.8	sl. jzap.	del. oblač.	
4. 2. u. pop.	736.4	29.0	sl. vzh.	jasno	11.30
9. u. zveč.	737.3	18.6	"	oblačno	

Dopoludne skoraj jasno, vroče, popoldne se je pooblačilo, okoli 6. ure nevihta, ploha in toča, potem mavrica. Srednja temperatura 22.5° C., za 4-9° nad normalom.

Štev. 544.

Razglas.

(1)

Ker se raznaša vest, da v **Kamniku** zaradi osepnic ne bo

prihodnjega somnja,

razglaša se s tem, da niti v Kamniku niti v okolici osepnic ni, in da se bo somenj sv. **Primoža dan,** to je

dné 9. junija t. l.

brezovirno vršil.

Mestno županstvo Kamnik

dné 3. junija 1888.

Izdajatelj: Jožef Jerič.

Cerkvenikove službe

išče šestnajstleten mladenič, bodisi pri večji župniji kot pomagalec ali pri manjši kot samostalen opravitelj.

Več pové **France Peskar** ali dekanijški urad v Trebnjem. (3)

OTOMANE,

!!gld. 38 a.v.!!

(glej podobo), najbolj praktično, elegantno, moderno in priljubljeno tapecirano pohištveno orodje, preoblečeno z modernim in močnim blagom in popolno pozamenterijo, to je s čopli in dolgimi franžami iz blaga, izdeluje po — 38 gold. a. v. — zajamčeno dobro in solidno narejene

Anton Obreza,

tapecirar in dekoratér

v Ljubljani, Šelenburgove ulice št. 4,

Uzorei blaga resnim kupecem franko na razpolago. Vsa v mojo stroko spadajoča dela v mestu in na deželi izvršujem najceneje. — **Modroce na peresih** (Federmatratzen) 10 gl. in višje. — Preč. duhovščini priporočam kot specialiteto: **altarne preproge.**

Ceniki s podobami zastonj in franko na zahtevanje.

Janez Dogan,

mizarski mojster v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 15, (Medijatova hiša)

priporoča svojo dobro vrejeno zalogo raznovrstne

hišne oprave,

politovane in likane: altarne podstavke po 5 gld. 50 kr., divane, garniture, modroce na peresih po 10 gld., žimnate modroce po 20 gld., vozičke za otroke, okvire za svete in posvetne podobe, in sicer za 20 odstotkov ceneje, kakor drugod.

Tudi prevzema vsa mizarska in stavbena dela.

Cenilnik s podobami zastonj in franko.

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljubljana,

za Franciškansko cerkvijo v g. J. Vilharja hiši št. 4.

priporočata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njih stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot znano reëlno fino delo in najnižje cene.

Posebno priporočilne za prekupece so **oljnate barve v ploščevinastih pušicah** (Blehbüchsen) v domačem lanenem oljnatem firneži najfineje naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah.

Cenike na zahtevanje.

Najboljši in najpripravnejši način hranjevanja je gotovo

zavarovanje življenja.

Zavarovanje življenja koristno je vsakemu, neobhodno potrebno pa onim, ki imajo skrbeti za rodbine. Naše življenje odvisno je od tolikerih slučajnosti, da ne smemo nikdar puščati iz oči bodočnosti onih, ki so nam dragi in za katere skrbeti smo obvezani. Najboljši pripomoček za to je zavarovanje življenja, katero je urejeno tako, da daje priliko vsakemu udeleževati se njegovih dobrot.

Za neznamen denar more se zavarovati kapital, ki se izplača po smrti preostalej rodbini, ali **dota**, ki se izplača otroku, kedar doživi, 18., 20. ali 24. leto. Poslednje zavarovanje važno je zato, ker se zavarovana dota izplača tudi tedaj, ko bi oni, ki jo je zavaroval, umrl takoj potem, ko je uplačal prvi obrok, in ker se vsa uplačana premija vrne, ko bi zavarovani otrok umrl pred dogovorjeno starostjo.

More se pa tudi zavarovati kapital, ki se izplača zavarovaneu samemu o dogovorjenej starosti (n. pr. v 40., 50. ali 60. letu), ali pa njegovim dedičem, ko bi utegnil umreti prej.

Vse te načine zavarovanja upeljane ima **vzajemna zavarovalna banka „SLAVIJA“ v Pragi**, katere prednost je še to, da je pri njej vsak člen brez kacega posebnega priplačila deležen vsega čistega dobička, ki je leta 1887 iznašal 10%, v prejšnjih letih pa tudi že po 20%, 25% celo 48%.

Konei leta 1886. bilo je pri banki „SLAVIJA“ za življenje zavarovanih 40.497 osob za 22,835.193 goldinarjev. Vsa pojasnila daje brezplačno

(19)

glavni zastop banke „SLAVIJE“ v Ljubljani,
v lastnej hiši (Gosposke ulice 12.)

Ne zameniti z Radgonsko, to je
Radkersburger.

Radenska kislá voda in kopališče.

Radenci na slov. Štajerskem ob vznožji Slovenskih goríc.

Kot zdravilna voda. Radenska kislá voda ima med vsemi evropskimi kislecí največ **natrona in litija**. Posebna njena lastnost je, da pomaga pri vseh boleznih, koje dobi človek vsled prevelike kisline v svoji vodi, kakor pri hudici, pri kamnu v želodcu, mehurji in ledicah, ter je neprecenljivo zdravilo pri zlati žili, pri boleznih v mehurji, pri zasliženjih, kadar se napravlja kislina v želodcu in črevesu, pri vredu, katarih in živčnih boleznih.

Kot namizna voda. Vsled obilne oglene kisline je oglenokislega natrona, prijetnega okusa in močnega penjenja je radenska kislá voda najbolj priljubljena poživljajoča pijača. Pomešana s kislim vinom ali s sadnim sokom in sladkorjem je močno šumeča, žejo gaseča pijača, koje imenujejo **mineralni šampanjec**.

Obvarovalno zdravilo. Jako razširjena je in mnogo se rabi radenska kislá voda kot varstvo in zdravilo zoper davico, škriatico, mrzlico in kolero.

Kopeli in stanovanja. Kopeli se prirejujejo iz **železnate in kisle vode** z raznovrstno gorkoto. Skušnja učí, da pomagajo posebno zoper: **hudico**, trganje po udih, ženske bolezni, pomanjkanje krvi, bledico, histerijo in neplodovitost. (Cena kopeli 35 kr., cena za eno sobo 30 kr. do 1 gold.)

Ogljeno-kisli litij kot zdravilo. Liter radenske kisle vode ima v sebi 0.06 gr. dvakratno ogljeno-kislega litija, to je množina, ki se težko prekorači pri enkratnem zavžitku. Kolike vrednosti je ta jako močan lužnik kot zdravilo, dokazujejo Garrodovi poskusi, ki so se vsestranski potrdili. Položil je koščke kosti in hrustancev od protinastih bolnikov v enako močne tekočine kalija, matrona in litija. Prvi dve niste skoraj nič vplivali, slednja pa tako odločno, da so bile protinastih snovi navzete kosti v kratkem proste vse nesnage. To ga je napotilo, da je začel poskušati z litijem pri protinastih bolnikih, kojih scavníške prevlake so postajale vedno manjše ter konečno popolnoma prenehale. Vspehi, koje so dosegli pri enacih razmerah tudi drugi zdravniki.

Cenike razpošílja zastonj in franko kopališče radenske stáline na Štajerskem.

(11) V zalógi imata kisló vodo Ferdinand Plautz in Mihael Kastner v Ljubljani.

Odgovorni vrednik: Ignacij Žitnik.

Tisk „Katoíiske Tiskarne“ v Ljubljani.